

Maa- ja metsätalousministeriö

Asiantuntijalausunto

Karoliina Pietiläinen, erityisasiantuntija, Ruokaosasto

Maa- ja metsätalousvaliokunta 7.11.2023 klo 10.45

Asiantuntijalausunto kattaa seuraavat asiat:

Asia: HE 72/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Yleistä:

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia. Esityksen tavoitteena on korjata biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain välillä vallitseva epäjohtonmukaisuus, joka koskee laitoksia, joiden tuotanto on yli 1 GWh vuodessa, mutta kokonaislämpöteho on alle 2 MW.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaa koskevat erityisesti maatilojen yhteydessä olevat biokaasulaitokset sekä maaseutuyritysten pienet biokaasulaitokset.

Maaseudun yritysrahoituksella tuetaan energiainvestointeja, jotka koskevat biokaasuntuotantoa ja muita investointeja uusiutuvan energian tuotantoon, ja joissa tuotettu energia tulee myydä. Maaseudun yritysrahoitus on tarkoitettu mikro- ja pienyrityksille maaseutualueella.

Maatilojen biokaasulaitosinvestointien tukemisen ehtona on, että tuotettu energia käytetään maatilan tuotantotoiminnassa. Maatilojen biokaasuinvestointien tuen tarkoitus on lisätä maatilojen energiatehokkuutta ja energiaomavaraisuutta sekä edistää fossiilisten energialähteiden korvaamista, jolla on myös positiivinen vaikutus maataloustuotannon talouteen. Maa- ja metsätalousministeriön tilaaman Maatilojen biokaasuinvestointien vauhdittaminen –selvitystyön¹ mukaan biokaasulaitos edistää tilojen kannattavuutta. Tilakohtainen biokaasulaitosinvestointi ei yleensä lisää tilan liikevaihtoa, vaan parantaa kannattavuutta pienentämällä panoskustannuksia esimerkiksi sähkön, lannoitteiden tai kuivikkeiden hankinnan osalta.

Maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan 1 GWh biokaasun vuosituotanto syntyy verrattain helposti maatilakokoluokankin laitoksissa ja esitys koskettaa siten myös useita maatilakokoluokan biokaasulaitoksia.

Koska lainsäädäntöehdotus koskettaa myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan alaisia pieniä biokaasulaitoksia, haluaa MMM korostaa erityisesti seuraavia näkökohtia:

- MMM pitää hyvänä, että sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain välillä vallitseva epäjohtonmukaisuus korjataan, ja myös ne laitokset joiden tuotanto on yli 1 GWh

vuodessa, mutta kokonaislämpöteho on alle 2 MW voisivat jatkossa hakeutua kestävyysjärjestelmän piiriin osoittaakseen lämmitys- ja työkonebiokaasun kestävyden, ja hyödyntää siitä saatavan veroedun.

- MMM pitää hyvänä ja tarpeellisenä ehdotusta keventää kestävyysjärjestelmää (vapautus raaka-aineiden alkuperää ja kasvihuonekaasupäästövähennystä koskevien kestävyyskriteerien osoittamisesta) pienille toimijoille ja siitä aiheutuvia kuluja, mutta huomauttaa, että toiminnanharjoittajalla olisi edelleen velvoite hakea kestävyysjärjestelmän hyväksyntää energiavirastolta ja järjestelmän tulisi täyttää muut kestävyyslaissa säädetyt laatuvaatimukset, kuten ainetase- ja todentamisvaatimukset.
- MMM huomauttaa, että kuten ehdotuksessakin on todettu, päätösmaksu toiminnanharjoittajan suppean kestävyysjärjestelmän hyväksymisestä on 4000 euroa. Tämän lisäksi toiminnanharjoittajille voi koitua kustannuksia erinäisten mittauslaitteiden hankinnasta sekä lisäksi vuosittaisia kustannuksia raportoinnista. Ministeriö korostaa, että maatilojen kannattavuus on ollut heikkoa pitkään ja sodan aiheuttama kustannuskriisi on heikentänyt maatilojen kannattavuutta entisestään, ja tästä syystä olisi pyrittävä välttämään aiheuttamasta tarpeettomia lisäkustannuksia ja hallinnollista taakkaa maatilojen biokaasulaitoksille, joiden tarkoituksena on lisätä maatilojen energiatehokkuutta ja taloudellista kannattavuutta.
- Lisäksi MMM haluaa huomauttaa, että maatilojen biokaasulaitosinvestoinnit edistävät energiatehokkuutta sekä vähentävät lannan metaanipäästöjä ja voivat myös korvata kuiviketurvetta. Energiaomavaraisuuden, huoltovarmuuden ja päästövähennystavoitteiden näkökulmasta ministeriö pitää tärkeänä, että myös jatkossa maatilat haluavat investoida biokaasulaitosiin ja se nähdään kannattavana vaihtoehtona. Tästä syystä tulisi välttää tarpeetonta hallinnollisen taakan ja kustannusten lisäämistä maatilojen biokaasulaitoksille.
- MMM tiedostaa yhteyden muuhun lainsäädäntöön sekä jakeluvelvoitteeseen, mutta kannustaa kuitenkin vielä pohtimaan mahdollisuutta vapauttaa lämmitys- ja työkonebiokaasun kestävyden osoittamisesta pienet lämpöteholtaan alle 2 MW biokaasulaitokset, jotka käyttävät biokaasun omassa tuotantotoiminnassaan ja biokaasun raaka-aineena lantaa ja pilaantuneita rehuja.
- Esityksessä ehdotetaan myös tarkennettavaksi RED II -direktiivin 29 artiklan 10 kohdan 2 alakohdan nojalla laitoksen toiminnan aloittamisajankohta, jonka perusteella biopolttoaineisiin, bionesteisiin sekä biomassapolttoaineisiin sovellettava kasvihuonekaasupäästövähennyksen taso määräytyisi. MMM näkemyksen mukaan muutos yhtenäistäisi laskentaa ja on siten kannatettava.
- Esityksen mukaan biologisesti erityisen monimuotoinen ruohoalue määriteltäisiin tarkemmin, erityisesti siltä osin milloin luonnontilaista ja ei-luonnontilaista ruohoaluetta pidettäisiin kestävyyslain tarkoittamana biologisesti erityisen monimuotoisena. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Energiavirasto jo nykyisin edellyttää, että ehdotetut säännökset muun muassa ruohoalueiden määrittämisestä huomioidaan toiminnanharjoittajien kestävyysjärjestelmissä. MMM:llä ei ole lausuttavaa tähän muutokseen.